„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу.
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«.
За Угарску: Србију Црну Гору
друге стране земље.
на годину К 34·— 46·— дин.
на по године К 17·— 23·— „
на четврт „ К 8·50 11·50 „

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“
налази се у кући А. Пајевића у Дунавској
улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 8. У Новом Саду, у среду 13. (26.) јануара 1910. Година XXVI.

Нова влада пред сабором.

⊙ Будимпешта, 11. јануара 1910.

Расположај духова у Угарској дошао је дуготрајном кризом у такво стање, да граничи на ону нервозност, која би се већ могла назвати патологичном. То није више оно здраво расположење, које се у разним положајима мења, већ је то оно болесно стање, које је скопчано са највећим степеном раздражености.

Од кад је наименовано министарство графа Куена-Хедерварија, готово да је са нервозношћу скопчана и нека дрхтавица, која не може да дочека оно, што ће доћи и што мора доћи. Из прва се мислило, да је немогуће, да ће доћи гроф Куен-Хедервари, јер да би то значило дарабонтску владу у другој форми. Али кад о том именовању није могло бити сумње, тада се у нервозности мислило само на то, како да се дочека гроф Куен-Хедервари, кад се буде са својим министрима приказао сабору. Мађарске шовинисте мишљаху, да грофу Куену-Хедерварију не треба допустити, да може и до речи доћи.

Међутим нови министар-председник употребио је то кратко време, што је имао, док се указала прва седница, да се стави у додир са свима саборским странкама, па чак и Јулије Јушт није презрео, да с њим дође у додир. Нас највећма интересује онај додир, који је гроф Куен-Хедервари имао са хрватско-српском коалицијом и са народносном странком.

Додир са хрватско-српском коалицијом! Гроф Куен-Хедервари је за време свога дугогодишњега бановања најжешће гонио данашње чланове хрватско-српске коалиције. Ту је личан додир био врло тежак и мучан. С тога се гроф Куен-Хедервари послужио посредовањем дра Томашића, бившега хрватскога министра и вође негдашње народне странке, као и бившега подбана Шумановића. Иако није још дошло до споразума, ипак се види, да нови угарски министар-председник хоће да уреди ствари у Хрватској, те да настану правилне уставне прилике. С тога се у Хрватској јако обмањују сви, који мисле, да ће гроф Куен-Хедервари даље подржавати Раухбана.

Са народносном странком је гроф Куен-Хедервари дошао у лични додир. Замолио је председника народносног клуба дра Михалија, да га једно јутро посети ради договора, јер да му иначе не достаје времена. Др. Михали је отишао новом министру-председнику и конференција је трајала преко једнога сахата. Др. Михали је у народносном клубу о тој конференцији опширно реферисао. Председник народносног клуба наређао је грофу Куену-Хедерварију сва гоњења, којима су изложени немађарски народи. О многим стварима био је гроф Куен-Хедервари у највећој мери неугодно изненађен. Напослетку је др. Михали рекао грофу Куену-Хедерварију: „Ја и моји другови смо претрпели дуготрајне затворе, али нисмо клонули. Остали смо лојални и династични, али ми ту улогу не можемо даље играти. Народ иште рачуна од нас. Шта вреди та лојалност, кад нам је све горе и горе?« На ове речи био је гроф Куен-Хедервари готово запрепашћен. Рекао је дру Михалију: „Ја не дајем много на програме, него на дела. Ја морам имати извесне обзире, али мислим, да ћу знати бити праведан. Данас мађарски државници, па и сам гроф Стеван Тиса, имају друго мишљење о народносном питању!“

Пошто су мађарске странке приправиле своје одлуке за сабор, приликом приказа Куенова кабинета, то су и хрватски делегати и народносни посланици приправили своје резолуције. Нису се посебно договорили, па ипак су резолуције и хрватских делегата и народносних посланика готово једнаке. И хрватски делегати и народносни посланици казују, да ће подупирати владу грофа Куена-Хедерварија, ако испуни њихове познате захтеве. Народносни посланици чине зависним то подупирање, у колико нова влада буде настојала на том, да се уведе опште право гласа, и то тајно и по општинама. Дотле ће пак народносна странка сачекати и зато ће се уздржати од гласања у питању поверења и неповерења према новој влади.

Данас је био велики дан приказу Куеновa новога кабинета у сабору. Нервозност у читавој престоници достигла је највећи степен. Карте за саборске галерије биле су разграбљене још пре два дана. Силесија света је била пред саборском палатом, а тако исто и силесија полиције. Кад се на по сахата пред отварање сабора пустила публика на саборске галерије, била је таква гужва, да се могло бојати, да ће се публика загушити. Тада саборски квестор изда заповест, да се више ни они не пуштају, који су добили карте, јер је више издато карата, него што може стати на галерије. По себи се разуме, да је саборница била дупком пуна посланика.

Гроф Куен-Хедервари ушао је доста блед са својим министрима у саборницу. Иако су се странке договориле, да ће се „достојанствено“ држати, то је ипак било силних узвика незадовољства, кад је гроф Куен-Хедервари хтео да проговори. Напослетку је ипак могао проговорити. Предао је запечаћену краљеву одлуку о именовању новога министарства. Саборски председник Гал даде прочитати краљевски рескрипт и изјави, да ће се краљевски рескрипт са записником послати магнатској кући, да се и онде промулгира. Јесте! Али ту поче ужасна ларма. Јушт устане и стане доказивати, да председник није био властан изрећи такав закључак, него да сабор тек мора примити председников предлог. Гроф Андраши доказује противно. За њим опет Јупитовци, и то је тако трајало преко једнога сахата уз највећу ларму и раздражење, те је саборски председник два пута морао одгодити седницу. Напослетку се сврши читава ствар са промулгирањем краљевскога рескрипта. Али ту онда устане Јушт па у свом говору предложи неповерење новом министарству. Али ту се чуше са деснице многи гласови: да треба прво саслушати програм нове владе. Тада устаде гроф Куен-Хедервари, да развије свој програм. Али је дуго трајало, док је могао доћи до речи. Замолио је, да може прочитати свој програм, јер да он за сваку реч мора сносити одговорност. Али читање тога програма била је читава тортура. Готово при свакој ставци било је ларме и ироничних узвика и исмевања. Не ћу вам изређати тачке тога програма. Сигурно да ћете донети читав програм. После програма поднео је нови министар-председник сабору разне законске предлоге. Ту су онда опет настали разни говори о пословнику, уз велику ларму. Међутим је далеко превалило два сахата после подне и саборски председник закаже наставак дневнога реда за сутрашњу седницу. По томе у данашњој седници није могло доћи до тога, да разне странке поднесу сабору своје изјаве.

И радикали се показали у сабору, и то сва три из Угарске, и она два из Тројединице: радикалски пре-

ЛИСТАК.

Даница Чакловићка:

Надија.

(Наставак.)

Од тога дана радио је Рајко вољно, бојећи се, да ће, ако попусти, изгубити Надијино поштовање. Његово самољубље није могло дозволити, да Надија положи испит, а он не. Заборави на своје богатство и живео је готово истим животом, као и његови нови другови. Био би врло задовољан, срећан, да га није непрестано мучила једна мисао: одношај Надије и Сергеја. Није могао да верује, да их тако тесно везује само чисто пријатељство.

Баш у најбољем раду разболи се Рајко на пречац. Од јака назеба појаве се ужасне грознице. Он се силом отимао, али најзад подлегне. Једно јутро нађе га газдарица онесвесла у постељи. Отрчи брзо по лекара, овај констатује тифус и замоли је, да се одмах, ако је могуће, побрине за добру болничарку, иначе се мора болесник пренети у болницу. Газдарица је знала, да је Рајко богат и да има од куд платити све трошкове, те се одмах спреми, да добави болничарку. Силазећи низ степенице сретне младу женску, која је запита, где је Рајков стан. То беше Надија, која се бринула, што Рајка већ четири дана нема, те је свратила, само да види, шта је с њиме. Кад чу од газдарице, да је опасно болестан и да је пошла, да тражи болничарку, она пребледе и задрхта.

— Не трудите се, драга госпођо, ја ћу неговати болесника. Можете га мирно мени поверити, јер и ја учим медицину.

— То је заиста срећан случај! рече газдарица. Изволите за мном!

Надија пође за њом, дрхћући од узбуде. Кад угледа болесника, где лежи немоћан, без трунка свести, срце јој се стеже боно, после могаше задржати суве. Одмах затражи да види, шта је лекар преписао.

— Добро је! рече. Али пре него што добавите лекарије, донесите ми хладне воде за облоге, јер то је главно.

После три недеље пробуди се Рајко први пут из несвестице. Замућено погледа око себе и, познавши газдарицу поред постеље, рече:

— Ви сте то, госпођо! Ја сам канда био тешко болестан и Ви сте ме неговали?

Газдарица се збуни.

— Нисам ја, него госпођица. Баш је мало пре отишла на ручак и замолила ме, да је заменим.

— Госпођица! запита он, чисто не верујући. Ах, помислите! Ја сам још болестан, још увек у буници.

— Да, знате, она Рускиња. Седела је дан и ноћ код ваше постеље. Доктор вели, да Вам је она спасла живот.

Рајко притисне чело обема рукама. Да ли је још у грозници? Не, не, чело је суво и хладно.

— Говорите ли истину, госпођо? Надија ме је неговала?

— Да, да, и то са највећим пожртвовањем. Једва сам могла да је приволим, да два-три сата прилегне и да се одмори. Није се одмицала од Ваше постеље. Нисам требала то да Вам кажем, да се узбуђујете. Умирите се, молим Вас, може Вам шкодити.

— Надија, моја спаситељка! прошапута Рајко, заваливши главу у јастук.

За тим заспи.

Кад се пробудио, учини му се све, што је чуо, као луд сан. Та Надија је морала положити испит и отпутовати са Сергејем кући.

— Надија! уздахне он дубоко.

— Ево ме! одговори неки мек, добро му познат глас.

Болесник протрља очи. Сад тек спази, да женска прилика, што поред постеље сеђаше, није газдарица, али не вероваше својим очима.

— Још ме гоне привиђења! јаукне боно. Још сам ја болестан!

Тада се спусти лака, бела рука на чело му.

— Били сте, драги пријатељу, али нисте више.

Рајко гледаше збуњено око себе.

— Надија, од куд Ви овде? Зар нисте положили испит и отпутовали?

— Не, имала сам овде још посла.

— А испит?

— Одложила сам га за идући семестар, да га заједно положим са Вама. Сергеј и неки од пријатеља су отишли.

Кроз душу му севну као муња сазнање: остала је због тебе, да те негује.

зеш в онај: из Ирига па шта? Но радикалски вођа потрудио се, да дође дан два пре у Будимпешту, и то са својим ађутантом у мантији, са жабаљским протом. Радикалски посланици гурали се и турали се међу народносне посланике и хрватске делегате. Ови се чудили и крстили, шта ће радикали у том друштву, кад су чланови мађарске, Јуштове странке те су престали бити српска странка. Али Јоцика Манојловић правдаше радикале, да ће они дати изјаву, да они, иако су у Јуштовој странци, не престају бити српска странка. Па зашто не? И један немачки учењак је пронашао ein trockenes Nass. Па има и неких српских политичара, који кажу, да треба доказати, да је вода мокра!

Последњи акорд.

Политички концерти, које је мађарска коалиција пре четири године почела приређивати у пространој већници импозантне саборнице на Дунаву, отпочели су лепо и складно, у потпуној хармонији, а последњи акорд, којим се ови концерти завршују, пара нам уши грубом дисхармонијом својом.

На јучерашњој седници приказала се сабору нова влада грофа Куена Хедерварија. На међустраначкој конференцији вође свих странака, заступљених у сабору, у главном се сложиле, да новог министра-председника саслушају мирно, те да му дозволе, да мирно може саопћити свој програм. Али Кошутова и Јуштова странка, као и крајња левица, одлучиле су, да одмах изгласају новој влади неповерење. Да ли ће се то догодити данас или сутра, то не мења политичку ситуацију.

Међу тим Андрашијева странка противна је томе, да се већ сада износи пред сабор питање о поверењу према новој влади. Вели, да то нема смисла: влада зна, да не може рачунати ни на једну странку, заступљену у сабору. Она зна, да не ужива поверење сабора и она према том и одређује своју тактику. Формална, дакле, одлука, којом би сабор изразио влади своје поверење, не би имала никакве практичне сврхе.

Андрашијева странка гласаће, дакле, против предлога независних странака или ће се уздржати од гласања.

Осим тога Андрашијева странка гласаће за индемнитет Хедерваријевој влади. Јер вели: индемнитет се не даје влади, него држави. Независне странке гласаће против индемнитета, јер веле, да је питање индемнитета питање поверења, те га не могу дати оној влади, према којој немају поверења.

Даље независне странке намеравају, да поднесу краљу представку о самосталној банци, да у њој разложе све оне узроке, који их гоне, да за Угарску траже самосталну нотну банку. Андрашијева странка противна је представци. Нема, вели, смисла. Краљу је — веле — познато расположење независне странке, познато му је и становиште, које заузимају све независне странке према самосталној банци, па крај свега тога краљ јој је одлучно противан, а у том уверењу његову не ће га пољуљати никаква представка. Зато ни представка, коју предлажу независне странке, нема и не може имати никаква изгледа на практичан успех.

Као што се види дакле, уставна странка конзеквентно се ставља на супрот не само тежњама него и тактици назависних странака. Што независне странке кажу, да је добро и да треба, то уставној странци није добро и не треба. Противност између негдашњих савезника све је већа, сукоб између њих све је оштрији.

А како је лепо, а како је споразумно, како хармонично отпочела њихова коалицијонашка каријера! Гроф Андраши беше тада независњацима милији од самог Кошута. На почетку ове саборске перијоде беше то компактна и сложна већина: сада се пак сама негда једна независна странка распала на три дела, а странке, које беху заступљене у коалицији, војују непријатељски једна према другој, тако, да су на међустраначкој конференцији, која је одржана у прошли петак, све страначке вође нагласиле, да коалиција више не може ускрснути.

Свака странка ићи ће дакле својим путем. Свака хоће да има одрешене руке, свака хоће да војује сама за себе. Оне могу каткад паралелно радити. Али коалијирати не ће.

Као што смо некада радосно поздравили распадање коалиције, која ни земљи, ни Мађарима, ни немађарским народима није донела никакво добро — тако морамо и данас с радошћу констатовати факт, да су супротности између негдашњих коалијираних странака све веће. Јер за нас после коалицијоне владавине не може бити никакве сумње, да би коалиција тих странака била управљена не против Беча, као што су то оне увек наглашавале, него против немађарских народа, као што је то у самој ствари било. Њихова владавина оставила је у немађарских народа тако горко искуство, да они могу само с највећом радошћу поздравити ову дисхармонију последњег акорда, којим се завршује коалицијони концерат.

С. Р.

Задруга Јужних Словена.

Од бечког свеучилишног професора Алфонза Допша.

III.*)

Мало пре је споменуто, да су сучланови такве задруге по правилу у крвну сродству. Изнимке од тога долазе ипак каткад, особито онда, када се број мушких сучланова смртним случајевима или иступом појединих чланова покаже врло смањеним. Тада се не ретко прими странац у задругу с једном баштиницом. Или се учини посињењем по домаћину. Напослетку може приступ уследити из чистих пословних обзира. Увек се пак зато тражи пристанак заједнице, да њихови заједнички интереси тиме коначно не трпе. Особито самохрани или изумирањем задругара усамљени људи ступе често у другу задругу, на коју тада и свој посед*) препишу.

Даља особитост, која управо противслови принципима задруге, налази се у стицању засебне имовине по самом поједином сучлану. По правилу је власништво (црногорски: влаштина, српски: својина, dominium, la propriété, das Eigentum) индивидуално могуће само на таквим стварима, које припадају искључивој и личној употреби задругара. Њима може он такођер самостално располагати; оне прелазе без тестамента на удовицу истим правом. Дозволом домаћиновом могу поједини сучланови такођер с поља примати посао и службу преузети. Тако стечено остаје дотичнику или сасвим у власништву или — особито, ако се одмах натраг врати дому — само један део добити припада њему. Иначе не припада му по послу у дому стечено добро, али по поклону или женидби стечено припада појединцу. Таково засебно имање не подлежи ограничењима у диспозитивном праву, као међу живима и за случај смрти.

Својствено је, т. ј. целом карактеру тих задруга одговара уређење наследства. Смрт задругара не мења понајвише положај задружног добра а у одношајима дома у главном баш ништа. Удовица задржава, ако остане у кући, исто тако, као малолетна деца, потпуно издржавање и даље. Остави ли кућу, па се врати родитељској кући или се уда поново, добија по индивидуалном власништву свога мужа од дома примерен мираз, као и трошак себе. Што пак припадне кому по законском наследству, на то сродство у дому има предност пред сваким спољашним чланом макар овај по колену и ближи био. Правилно потпуно узимање странца у задругу искључује тим самим у погледу наследства из наследства родбину ван задруге, но само за малолетну децу и такве особе, које су допале ропства или које су у државној служби, учињена је изнимка. У Србији је наследник зван на наследство између сродника, а то је тако уређено, да се разликују лозе мушке и женске. Касније се позива само тада за наследника, када је прва изумрла. Лозе се опет деле на појединна колена и има их шест, где свака отац са десцендентима (са својом децом) чини једно колено. Ближе колено искључује удаљеније од наследства. Прво колено чине тестаторова деца са својим десцендентима, после њих остало колено чине асцендenti (родитељи покојних тестатора)*)

*) Б. 2. и 3. број „Браника“ од ове године.

*) Der Besitz: посед, веле Хрвати. Грађански законик за краљевину Србију преводе: државином а црногорски имовни законик вели: држина, што никако није добро, јер је превод латинске detentio, које значи похрану а не посед: possessio.

*) Тако је исто уређено (нормирано) у Аустрији законско наследно право, које се оживотворује онда, када оставитељ умре без опоруке. Види: § 731. општег аустријског грађанског законика, који је проглашен а и вредио у српској војводини од 27. маја 1852. до године 1868., када је index-curialna комисија ставила у Угарској изван крепости и увела стара своја права. У Хрватској и Славонији још је и данас у крепости, вели исто (у осталом српски грађански законик је лош извод из аустријског грађанског законика Види: др. Драгољуб Аранђеловић: Аустријски грађански законик), што и српски. Првом колену припадају они, који се под оставитељем, као својим родоначелником, сједињују; то јест: оставитељева деца и њихови потомци. Другом колену припадају отац и мати оставитеља с онима, који се са њима под оцем и мајком сједињују, то јест оставитељева браћа и сестре са њиховим потомцима и т. д. Наводи шест колена. Разјаснићемо примером: Јован (који је заснивао задругу) има сина Милутина и Радомира. Милу-

---

— Надија, за што сте то урадили?

Она је разумела прави значај његова питања.

— Зар нисам лекар? Није ли све једно, где помажем невољнима? Видим, да сте спасени, а то ми више вреди, него да сам положила испит.

— Надија! викне Рајко потресен. А ја сам мислио, да наука убија срце у жене!

— Осећај не спава никад за оног, који уме да га пробуди, а Ви сте то учинили пажњом, пријатељством и разним радостима, којима сте нас обасипали. Не мислите рђаво о нама. Иако имамо доста мана, незахвални нисмо.

— Захвалност! То је дакле!

Он очекиваше нешто друго, нешто више. Опет разочарање! Речи му застадоше у грлу. Не би имао смисла, да јој сад више говори о осећајима. Да га ваљда одбије, као што је онда одбила позив на вечеру? Одговорила би истим гласом, као и онда. На што да је бити, истрга из мира? Она је задовољна својим животом и не тражи више. Нека остане у своме свету, он је не ће стављати на муке због одговора. За то не рече ни речи од свега, што му у тај мах беше на срцу и души, него се завали уморно у јастуке.

Са здрављем враћаше се Рајку све више и чврстина душе. Он се после дуге борбе реши, да остане при првашњој одлуци и да не говори Надији ништа о својим осећајима. Та одлука није му падала лако. Патио је доста, а уз то га је мучило још и нешто друго. Опазио је, да се и Надија јако променила. Нема сумње, да јој је жртва, коју му је из захвалности принела, падала тешко. За њу не беше лака ствар, да остане још један семестар дуже у Цириху. Да није само тако ужасно поносита! Ала би јој радо помогао, дао од свог изобиља и омогућио јој безбрижнији, удобнији живот! Али како? Кад би јој понудио новчану помоћ, увредио би је до срца, а то није хтео, јер је сад тек осећао, колико је воли.

Са Сергејевим одласком престадоше и њихови вечерњи састанци. Рајко оде још једанпут Надији, али му беше тешко, претешко, видећи је онако бледу, тужну. Није више сумњао: она је волела Сергеја и тужила за њим. Из лепих, граорастих очију би тек по кад и кад севнула притајана тајанствена ватра. Ма да је сваки над сахранио, није могао мирно гледати, како она, коју је волео, пати због другога. И он је постајао у друштву сетан, ћутљив. Виђали су се све ређе, избегавали су, да остану на само, као да су се бојали, да ће им се нехотице отети која реч са усана и издати силом угушене осећаје.

Да ли је Надија нагађала његове осећаје или можда читала отворено у души му? Та мисао га је плашила, па ипак није умео себи друкчије да протумачи погледе, којима га је кад и кад погледала. Њему се чинило, да из њених очију чита чисто сажаљење. Ово сазнање реши ствар. У њему се све бунило против тога. Њему не треба сажаљење место љубави, за којом му је срце жудило. Најзад му постаде живот тако несносан, да се реши, да напусти Цирих. Кад је рекао то Надији, она га само погледа и њему се учини да опази сузе у њеним очима, али се дуге трепавице за час спустише на њих.

Сви га испратише на станицу. Њему беше то сасма по вољи. Бојао се, да се на само опрости од Надије, не уздајући се довољно у своју јачину, да се не ће одати у последњем часу.

По сузним очима уверио се, да јој беше мио и драг пријатељ. Глас јој дрхташе, кад му стиште последњи пут руку и рече:

— Хвала Вам, били сте ми увек искрен и одан пријатељ.

— Госпођице Надија! одговори Рајко, савлађујући тешком муком узбуђење. Не знам, да ли ћемо се још у животу видети, али Вас ја не ћу никад заборавити. Наше познанство остаће ми увек најлепша успомена. Ви сте ми спасли не само живот, него и душу и начинили од мене нова човека, озбиљна радника. Не могу Вам доста благодарити; нека Вас моја захвалност прати као благослов кроз цео живот!

Кад се воз кренуо и Рајко изгубио из вида пратиоце и њихово махање марамама, седне у један угао купеја и затвори очи.

Благодарност, благодарност! беше све што му преоста од његових снова и нада. Како му страшно хладна изгледаше та лепа, топла реч!

О растанку обећаше једно другоме писати. Дописка је трајала неко време, али беше усиљена, без праве искрености и топлине. Видело се, да се хотимице избегавала свака топлија реч из бојазни, да не изда праве осећаје. Писма биваху све ређа и ређа, док најзад не престаше сасвим, и то Рајковом кривицом. Последњу вест добио је од Надије из Цириха. Јављаше му, да је положила испит и да се враћа кући.

— И к њему! додаде Рајко у мислима. Онда ће се удати за Сергеја и заборавити, да сам икад постојао. Тако је ваљда морало бити, а ја ћу се посветити вољно своме позиву, па ћу ваљда наћи заборава!

* * *

(Свршиће се.)

тим има сина Петра а овај сина Радослава. Радомир има сина Павла а Павле шест потомака. Милутин и Радомир деле Јованову имовину на једнаке делове, дакле на половину, Петар и Павле једнако. Унуци добијају само део свог оца. Како Петар има једног сина, то ће он добити половину а Павлови такође половину свога оца, коју деле на шест делова, дакле добијају шести део.

ВЕСТИ ИЗ МЕСТА И ИЗ НАРОДА.

Нови Сад, 12. јануара 1910.

— **Српско Народно Позориште**. Вечерас се у позоришту Дунђерскога приказује драма Оскара Уајлда (Oskar Wilde, 1856.—1900.) с натписом »Лепеза« (»Lady Windermere's fan«), која је први пут била приказана у Новом Саду 22. јануара 1905. Главне су улоге вечерас у рукама госпођа: Тинке Лукићке и Саре Бакаловићке и г. г. Спасића, Васиљевића и Спиридоновића. Приказ је у претплати а режију води г. Спасић.

— **Епархијски школски референат бачки**. На смрћу упражњено место епархијског школског референта бачког именовао је господин епископ дијецезан Шевић, као председник епархијске управе, у привременом својству госп. Јована Живојновића, гимназијског професора. Право постављања епархијског референта до сталног попуњења припада Школском Савету. Врло смо радознали, кога ће Школски Савет прогласити да је за то место »достојин«.

— † **Даринка Муачевићева**. Веома поштованог нашег пријатеља, опробаног српског родољуба г. Васу Муачевића и супругу му гђу Анастасију у Осеку задесио је љут удар судбине. Њихова мила ћерка Даринка преминула је после тешке болести у цвету младости, у 17. години свог века. Ојађеним родитељима наше најискреније саучешће а млађаној покојници нека Бог да у рају насеља!

— **Светосавске беседе у Српству**. О Светом Сави ове године биће беседе: у Долову у Банату (певачко друштво »Гусле«), у Ердевику у Срему (певачко друштво »Фрушка Гора«), у Бечу (српско академијско друштво »Зора«), у Оравици у Банату (удружени Срби), у Госпићу у Хрватској (читаоница и певачко друштво), у Мостару, где ће дилетанти приказати »Чучук Стану« Милорада М. Петровића са музиком Стевана С. Христића, у Мартоношу (ученици основних школа), у Панчеву (српска виша девојачка школа), у Сентомашу (ученици основних школа) и у Стапару (ученици основних школа), у Бугојну (певачко друштво »Јавор«), у Пакрацу (приправници српске учитељске школе), у Врањеву (српска читаоница, која уједно слави том приликом и своју тридесетгодишњицу).

— † **Ђорђе Протић**. У Ораховици у Славонији код Нашица преминуо је пре неколико дана у 58. години свог века српски позоришни управитељ Ђорђе Протић. Покојник је више од двадесет и пет година водио по овостраним српским и хрватским крајевима угледну дружину те ширио српску свет. Из његове се дружине рекрутовале свагда најбоље снаге за београдско и наше овострано народно позориште. Нека му је вечан спомен!

НОВОСТИ СА СТРАНЕ.

— **Ужасна железничка несрећа**. Код Нортбеја у Онтарију у Северној Америци изашла су четири вагона Канада-Пасифик-железнице из шина па се преко ограде свалила у реку. Пети се вагон запалио. Подавило се и изгорело је њих 48, а озлеђена су деведесет и двојица.

— **Забрањен приказ Андр[illegible] драме**. У Петрограду је полиција за[illegible] приказ драме с натписом »Анатема«, коју је написао Леонид Андрејев.

— **Опасност поплава у Паризу**. Јављају из Париза, да Сена рапидно расте те је Париз у озбиљној опасности.

НОВИЈЕ.

Београд, 11. јануара. Наследник Александар отпутовао је у Софију, да походи бугарскога краља Фердинанда.

Солун, 11. јануара. Код карауле се једне сукобили Турци с Бугарима. Сахатима се пуцало. На обема странама има мртвих и рањених.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »БРАНИКА«.

Промена владе у Угарској.

Будимпешта, 12. јануара. У Nemzeti Társaskör-у је гроф Стеван Тиса дочекан великим овацијама, јер се његов говор у магнатској кући у интересу нове владе сматра као родољубиво дело. И гроф Куен-Хедервари је дочекан усклицима и честитало му се. Уставна странка стоји под утецајем Тисина говора. Нарочито су задовољавајући деловале Тисине напомене о изборној реформи, а и то, што се у парламенту једва једаред већ указало на то, да лозинке: 1848. и 1867. немају никакве вредности. Мање се повољно пресуђује потхват грофа Куена-Хедерварија. Кошутова се странка коначно одрекла кооперације са Јуштовом странком. Према изјави грофа Стевана Тисе у магнатској кући, да независна странка није способна за владу, изјавио је Кошут, да ће независна странка, ако дође на владу, умети са свим да одели могуће од немогућег те постепено ићи за тим, да оствари своја начела. Јуштова се странка веома неповољно изражава о држању Кошутове странке. То држање чини утисак, као да ће се Кошутова странка ћутке споразумети са новом владом. Странка мисли, да ће гроф Куен-Хедервари данас гласање о предлогу на неповерење спречити тиме, што ће одгодити сабор. Један од чланова Јуштове странке одбиће данас у заступничкој кући угарског сабора Тисине испаде у магнатској кући.

Загреб, 12. јануара. Вест о конференцијама хрватске коалиције са члановима негдашње народне странке сматра се у овдашњим коалицијонистичким круговима као озбиљна тежња, да се покупа, да се у Хрватској успоставе нормалне прилике са наслоном на саборску већину. Овде се од будимпештанских преговора надају најбољем успеху, ма да сви увиђају, да се тим тежњама на пут испречиле сметње, које ће се тешко дати отклонити.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. (14.) јануаром 1910. ступа „Браник“ у прву четврт године 1910. те с тога отварамо нову претплату на наш лист. Наш рад је отворена књига, а да смо на правом путу у борби за права српскога народа, доказ је и она хајка, која се са разних страна диже на овај једини независни дневни лист српски у Угарској. „Браник“ је остао непоколебив у свом српском држању и за то је поднео, а још ће имати да поднесе и велике материјалне жртве. Ваља само споменути, колико је материјалних жртава већ до сада имао да поднесе „Браник“ са великим глобама услед преских парница, које су га задесиле, а од сада ће имати још и веће да поднесе, јер преске парнице не избивају, па нас не гони само државна власт, него и несретни српски синови. Један сарадник „Браника“ тек што је изашао из сегединског затвора, а већ је опет и опет отишао у сегедински затвор уредник нашега листа. Нека на ово помисле пријатељи „Браника“ и нека не допусте, да под тешким материјалним, па и личним жртвама „Браник“ клоне.

Пошто је сада дозвољен прелаз нашем листу у Босну и Херцеговину, то се надамо, да ће тамошњи родољуби са претплатом притећи у помоћ „Бранику“. Као што се до сад, тако ће се и од сада „Браник“, и то још у већој мери, бавити приликама у Херцег-Босни у родољубиву српском духу.

Претплата за „Браник“ остаје стара:

на читаву годину . . . 34 К
„ по године . . . . . 17 К
„ четврт године . . . 8 К 50 п.

а може се претплатити и месечно са 2 К 90 п. За **Србију** износи годишња претплата: 46 динара, погодишња 23 динара, а четвртгодишња 11·50 динара. За све остале **стране земље** износи претплата **45 К** у нашем новцу.

Претплата се шаље поштанском **упутницом на администрацију „Браника.“**

У Новом Саду, 19. децембра 1909. (1. јануара 1910.)

Управа и уредништво „БРАНИКА“.

Српско Народно Позориште.

(Недељни ред позоришних приказа).

У среду, 13. (26.) јануара: „**Разбојници**“, драма у пет чинова, од Ф. Шилера, превели Живко А. Шокорац и Михаило В. Вујић. (У претплати)

У петак, 15. (28.) јануара, по трећи пут: „**Чар валцера**“. Оперета у три чина, либрету написали А. Дерман и Л. Јакобсон, превели Љ. Д. и М. Д. Музика од Оскара Штрауса. (Ван претплате.)

У суботу, 16. (29.) јануара, први пут: „**Фауст**“. Трагедија у пет чинова, написао Гете, превео др. Милан Сазић. (У претплати.)

У недељу, 17. (30.) јануара, по други пут: «**Чучук Стана**«. Комад из српског живота у три чина, с певањем, написао Милорад М. Петровић, музика од Исидора Бајића. (Дневна представа за народ уз обаљене цене у 3 сата после подне. (Ван претплате). — У вече по десети пут „**Ђидо**“. Слика из сеоског живота у три чина, с певањем и играњем, написали Јанко Веселиновић и Д. Брзак, музика од Даворина Јенка. (Ван претплате.)

Трговина.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА

ИЗВЕШТАЈ

12. јануара 1910.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили — — —	56—60 п
Свињи тешки по кили — —	1 К 24 п
средњи „ „ — —	К 1—18 п
» лаки „ „ — —	К 1—06 п.
» мршави пар — — —	К 180—200
Теоци — — — — — —	1 К 12 п.
Јагњци по пару — — —	К 1·30
Кљукане гуске по кили — —	К 1·40
Јаја 4 комада — — — — —	40 п.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**

За уредништво одговара: **Тоша Грујић.**

ПОЗИВ

у свечану седницу

Књижевног Одељења Матице Српске.

Господа чланови Књижевног Одељења, почасни и редовни чланови Матице Српске, као и чланови приложници умољавају се, да изволе доћи у свечану седницу Књижевног Одељења, која ће бити у четвртак 14. (27.) јануара 1910. на дан св. Саве.

У седници ће говорити члан др. Ђорђе Дера у спомен и славу преминулом члану дру Стевану Павловићу а члан Аркадије Варађанин у спомен и славу преминулим члановима Димитрију Јосићу и Мити Нешковићу.

Састанак је у 4 часа по подне у дворници Матице Српске.

Седница је јавна.

Господа чланови Књижевног Одељења умољавају се, да после свечане седнице остану, да се одржи редовна седница ради поделе припомоћи сиротним а заслужним књижевницима.

У Новом Саду, 2. (15.) јануара 1910.

Председник Матице Српске:

А. ХАЏИЋ с. р.

ОГЛАСИ.

Примам на машини

штрикање и потштрикавање

ЧАРАПА

по умереној цени.

Ј. Пандуровић,

2 3-100 Кошутова улица бр. 25. врата 9.

ШПЕЦЕРАЈСКА, ДЕЛИКАТЕСНА И ВИНАРСКА РАДЊА

БРАЋЕ ВАГНЕРА Нови Сад,

препоручује своје богато снабдевено стовариште најбоље врсте:

деликатес шпецијалитета, раног воћа и поврћа, копунова (пулара) и дивљачи, француска кујна хладних јела за приређивање рибе, хладетине, паштете, сендвиче и т. д. уметнички и кусно изведена, **по најјефтинијим ценама**. Довољна је једна посета, па да се поштов. грађанство увери, шта се све добро може код нас добити.

83 52 52 **Ценовник бесплатно.**

ЗАСТУПНИКЕ

прима једна стара и позната пештанска Банка за продају зак. дозвољ. срећака уз **високу провизију. Српске проспекте!** Свака марљива особа може добру и сталну егзистенцију себи основати. Дописивање: српски. Понуде се имају слати на: J. Rotter, Budapest. V., Börse, Postfach 78. 1 2—6

ПОЗИВ

НА

II. редовну главну скупштину

Прве Шајкашке Штедионице д. д. у Жабљу,

која ће се одржати у четвртак, 4. (17.) фебруара 1910. год. у 9 сахата пре подне у друштвеним просторијама.

ПРЕДМЕТИ:

1) Избор 3 члана скупштинара за оверовљење присутних чланова.
2) Извештај управног одбора о раду у минулој 1909. години.
3) Извештај надзорног одбора.
4) Подношење завршног рачуна (билансије) за годину 1909. и предлог за поделу чистог добитка.
5) Давање разрешнице управном и надзорном одбору.
6) Избор 3 члана за оверовљење скупштинског записника.

УПРАВА.

ПРИМЕДБА: §. 26. друштвених правила:
Деоничари, који желе учествовати у главној скупштини, имају осам дана пре скупштине депоновати своје деонице код управе ове штедионице.

Рачун изравнања 31. децембра 1909. год.

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

ИМОВИНА:	К	п	К	п
Благајна:				
на дан 31. децембра стање готовине			5628	14
Обвезнице			888	76
Менице:				
у лисници (портфељу)	128813	—		
у ресконту	345196	—	474009	—
Дужници у текућим рачунима			120140	50
Деонице:				
5 ком. Српске Банке Загреб	1000	—		
3 ком. Средишне Банке Праг	1240	—	2240	—
Посед некретнина:				
заводске куће и земље			59648	42
Отписи:				
основни трошкови	1957	—		
20% отписа	357	—	1600	—
Намештај и прибор	2670	91		
20% отписа	537	91	2133	—
Ванредни трошкови	2817	30		
20% отписа	567	30	2250	—
Губитак на меницама	2867	—		
			668537	82

ДУГ:	К	п	К	п
Деоничарска главница 1000 потпуно уплаћених деоница			50000	—
по К 50.			3172	—
*Сталан резервни фонд				
Штедионички улози			264294	36
Ресконт код 6 завода			345196	—
Веровници у текућем рачуну			1124	87
Преносна камата			1120	69
Чист добитак			3629	90
			668537	82

* Резервни ће фонд са овогодишњом дотацијом нарастити на 4200 круна.

Рачун губитка и добитка 31. дец. 1909. год.

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

ГУБИТАК:	К	п	К	п
Камате:				
у ресконту и на штедионичке улоге			18159	88
10% пореза			622	36
Државне порезе			725	92
Друмарине			20	—
Плате			4970	—
Тантијема управ. одбору			1173	—
Управни трошкови. огрев, осветлење, станарина, поштарина, асигурација и т. д			619	70
Преносне камате			1120	69
Отписи:				
20% од основ. трошкова	357	—		
20% од инвентара	537	91		
20% од ванредних трошкова	567	30		
Губитак на меницама	2867	—	4329	21
Чист добитак			3629	90
			35370	66

ДОБИТАК:	К	п	К	п
Камате				
од есконт. менина	23400	63		
по текућем рачуну	3879	81	27280	44
Банкпревизија			6681	98
Дивиденда			126	—
Станарина			686	—
Разни дохоци			602	24
			35370	66

У Жабљу, 31. децембра 1909.

Стеван Марковић с. р.
књиговођа.

УПРАВА:

Сима Француз с. р. потпредседник. — Теодор Милошев с. р. председник.

Ђока Илић с. р. Рада Чешљар с. р. Васа Чешљар с. р. Стеван Јуришин с. р. Рада Јуришин с. р. Жарко Јуришин с. р. Рада Рајчетић с. р. Аца Рајчетић с. р. Живан Соринкић с. р. Рада Бељин с. р. Глиша Везилић с. р. Шандер Грбић с. р. Сергија Грбић с. р. Рада Тешин с. р. Стеван Радојчин с. р. Стеван Врбашки с. р. Јаша Апић с. р. Тоша Вајдић с. р.

Горњи рачун »Губитка и добитка« прегледали са главним и помоћним књигама сравнили и нашли да је у реду исправан.

У Жабљу, 20. јануара 1910.

Никола Трбић с. р. члан надз. одбора. — Душан Мушицки с. р. председник надз. одбора. — Васа Живанов с. р. члан надз. одбора.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«.

Месојешке новости! Велики избор хигијенских ципела за децу.

КОБРАК-ЦИПЕЛА

могу се добити код **Вилмоша Вајса у Н. Саду**, Франц-Јос фов трг број 3. (у Вагнеровој кући).
535 12-

Штампарија д. д. Браника у Новом Саду

потребује два слагача, који су у аксиденцији добро верзирани и само стални радници. Рефлектирати могу само вредни и савесни радници, који имају првенство. Плата по вредноћи и заслузи и изнад тарифе.

Ступање одмах.

Падавица! Ко пати од падавице, грчева и од других живчаних наступа, нека пише писмено, а може се добити бесплатно и франко од привилег. Лабудове лекарнице у Франкфурту на 396 28-52 Мајни.

Тражим место за газдарицу.

Стара сам 25 година, а вична сам кућевној радионалној економији. Ступити могу одмах. Поближа извешћа у администрацији овога листа.
15 (2—3)

Објава:

Част ми је овим известити своје странке и пошто. грађанство Новога Сада и околине, да сам своју адвокатску канцеларију у Новом Саду из дунавске улице преместио **у Кошут Лајошеву улицу бр. 46-48.** у нову кућу Менратнову (преко пута мађарске гимназије). 12 (3—3)

У новом Саду 7. (20.) јануара 1910.

Др. Лајош Слезак
адвокат, гл. фишкал сл. кр. вароши Н. Сада.

ПРОДАЈА ВИНА

НА ВЕЛИКО И НА МАЛО

ПЕТРА КОСТИЋА,

У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА —

Вина: стара, нова, бела, црна и шиљера. Шљивовице: старе, нове и комовице. Чиста винска сирћета. Изврстан бермет. Продаје на велико у кући број 420, а на мало у кући број 419.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ! — ЦЕНОВНИК СТОЈИ НА УСЛУЗИ.

4-10

ПОКЛОН О НОВОЈ ГОДИНИ!

По мишљењу српске и хрватске, југословенске и остале штампе

„Српски Књижевни Гласник“

је најбољи српски часопис.

Обратите се на Администрацију (Београд, Скопљанска улица 9.) да вам пошаље књижицу са судом многих српских и хрватских и осталих листова о **„Српском Књижевном Гласнику“** који излази већ десета година.

Тражите **угледни број од 1. јануара 1910. године** и претплатите 1910!

Годишња претплата **18** круна, на пола године **9** круна.

Прва Шајкашка штедионица деоничарско друштво у Жабљу поводом својевољне оставке књиговође г. Стевана Марковића, који је изабран за управника на једно велико имање расписује се овим

СТЕЧАЈ

на упражњено место књиговође.

Рефлектанти који желе ово место получити морају бити вешти двоструком књиговодству, билансирању и гореспонденцији српској и мађарској. Молбе са сведоџбама о свршеним наукама и досадањој пракси имају се поднети до 28. фебруара по нов. к. о. г. Годишња је плаћа 2000 Круна. Место се може наступити 1. марта о. године.

У Жабљу, 20. јануара 1910. године.

2—3 УПРАВА.

ПРОМЕСЕ

1/5 Држ. срећака
од 1860. год.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК К 120.000

1 згодитак по К 20.000·—, 1 згодитак по К 10.000·—, 5 згодитака по К 4000·—, 15 згодитака по К 2000·—, 30 згодитака по К 400·— и 6450 згодитака по К 240·—

За жребање 1. фебруара односно 1. маја 1910. год.

ЦЕНА К 18·—

3 авст. боденкредит срећака од 1880. год.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК К 90.000

1 згодитак по К 4000·— 2 згодитка по К 2000·—

за жребање 15. фебруара 1910. г.

ЦЕНА К 5·50—.

издаје
МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА у Новом Саду.

514 10—

*) Поштом шаљемо промесе само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот за поштарину.

Штампарија деоничарског друштва »Браника«